

θάσεις τὸν Καύκασον θεωροῦσιν αἰκησιν τοῦ Προμηθέως, ἐξ οὗ λέγουσιν ὅτι κατὰγεται ὁ Δευκαλίων· ὁ Πλάτων τέλος λέγει, ὅτι οἱ Πέλασγοὶ ἦσαν ἀρχαιότεροι τῶν θεῶν τῆς Ελλάδος, καὶ ὅτι τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετὰς παρὰ τῶν Σκυθῶν ἐδανείσθησαν οἱ Ἕλληνες.

Ὁ Πίνδος ἐστὶν ἡ ἀρχαιοτάτη ἐγνωσμένη κατοικία τῶν Πελασγῶν· τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ Σανσκριτικοῦ Pindhia ἢ Vindhia· ὁ Παρτασσός ἐπίσης ἐκ τοῦ Paraischa, καὶ τὸ ὄρος Κύνθος ἐν Δήλῳ ἐκ τοῦ Kuntha ἱεροῦ λόφου.

Διευθαίσης τῆς κοινῆς καταγωγῆς τῶν Σκυθῶν καὶ Ἑλλήνων διὰ τῶν παραδόσεων, τῶν ἱστορικῶν ἀφηγήσεων, τῆς συγγενείας τῆς γλώσσης, τῶν ἠθῶν καὶ τῆς φυσικῆς ὁμοιότητος, ἐξηγεῖται διατί τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ὀνομάτων ἔχουσι σημασίας ἐν τῇ νῦν Ἀλβανικῇ, καὶ διατί τόσαι ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ λέξεις ἐκ στοιχείων Ἀλβανικῶν συντίθενται.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΜΑΤΘΑΙΟΣ Κ. ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΜΩΑΜΕΘ ΠΡΟΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥΣ

ἐν αὐτογράφῳ.

—ooo—

Ὅτε περὶ τὸ ἔτος 640. μ. Χρ. ὁ Ἡράκλειος ἀπὸ πατρικίου ἐν Καρχηδόνι ἀνέβη τὸν θρόνον τῶν Καισάρων ἐν Βυζαντίῳ βασιλεὺς καὶ πιστὸς ἐν Χριστῷ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, ἐφάνη ἐν Αραβίᾳ ἀνὴρ ἀπαίδευτος μὲν ἀλλὰ μέγας τὸν νοῦν καὶ τὴν εὐφυΐαν, τοῦ ὁποίου προορισμὸς ἦτο νὰ γίνῃ θεμελιωτὴς νέας θρησκείας, διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ πολυθεϊσμοῦ καὶ τῆς εἰδωλολατρείας ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ, Μωάμεθ, υἱὸς τοῦ Ἀδδ-Ἀλλάχ, κηρύττων τὸν ἕνα καὶ μόνον Θεόν, ἀθανασίαν ψυχῆς καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ, καὶ ἐμφανιζόμενος ὡς ὁ παρὰ τοῦ Μασσίου προαγγελθεὶς Παράκλητος, προφήτης (Nebhy) καὶ ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ (Rassul Allah), πρὸς ἐλκυσεν ἐαυτῷ προσελήτους, ἄλλους μὲν κερδαίνων διὰ τῆς τοῦ λόγου πειθοῦς, ἄλλους δὲ ἀναγκάζων διὰ τοῦ ξίφους.

Διωχθεὶς ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ Μέκκας παρὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φυλῆς, τῶν Κορεῦσσιων, κατέφυγεν εἰς τὴν ἄλλοτε μὲν Ἰάθριβιν, ἔκτοτε δὲ Μεδίαν κληθεῖσαν πόλιν κατὰ τὸ 622. μ. Χρ. ἔτος, καὶ ἐκεῖθεν ἐπιστρέψας κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἀπὸ νίκης εἰς νίκην, εἰσῆλθεν ἐν θριαμβῷ εἰς Μέκκαν τὴν ἱεράν καὶ ἁγίαν πόλιν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἐνηγκαλίσθησαν τὸ νέον δόγμα, γενόμενοι οἱ θερμότεροι αὐτοῦ ὀπαδοί. Ἡ φυγὴ τοῦ Ἡγεῖρα (Hegireh ἀραβ. = φυγὴ) κατέστη ἀρχὴ χρονολογίας τῶν πιστῶν τοῦ Ἰσλάμ, καὶ ὁλόκληρος ἡ Αραβία συνέστη εἰς ἔθνος ἓν, μὲ μίαν γλῶσσαν καὶ μίαν θρησκείαν, καὶ μὲ

ἓνα κυριάρχην πνευματικόν τε καὶ κοσμικόν, τὸν Ἀπόστολον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ γῆς Τοποτηρητὴν τοῦ (Khalifa = Χαλίφης, τοποτηρητής).

Ἡ Αἴγυπτος, ἐν τῶν κυριωτέρων θεμάτων τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ποτὲ δὲν εἶχε φθάσει εἰς μεγαλειτέραν παραλυσίαν καὶ ἀθλιότητα κυβερνήσεως παρὰ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτὴν ἐποχὴν· ὁ πληθυσμὸς τῆς εὐρίσκατο διηρημένος εἰς δύο διακεκριμένους τάξεις ἀνθρώπων, ἀλλήλαις ἀντικειμένους καὶ διαφερούσας καθ' ὅλα, τὴν τῶν κυβερνώντων καὶ κυβερνωμένων. Οἱ κυβερνῶντες ἦσαν Ἕλληνες ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς ἐκτεταμένης αὐτοκρατορίας, στρατιωτικοί, πολιτικοί καὶ οἰκονομικοί ὑπάλληλοι, κληροῦχοι γαιῶν, ἐναικιστὰι προσόδων καὶ ἔμποροι· οὗτοι πρεσβεύοντες τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ πρωτεύουσῃ ἐπικρατοῦν τῆς ὀρθοδοξίας δόγμα, καὶ διὰ τοῦτο Μελεχίται ὀνομαζόμενοι ἦτοι βασιλικοί, ἂν καὶ ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, ἥσκουν ὁμῶς μεγίστην ἐν τῇ χώρᾳ ἐπιφρόνην, ἔχοντες αὐτοὶ ἀποκλειστικῶς τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν ἐν χερσὶ, καὶ ἀπολαύοντες τὴν ὑποστήριξιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως εἰς ἀπάσας αὐτῶν τὰς διαχειρίσεις πρὸς βλάβην τῶν ἐγχωρίων. Οἱ Αἰγύπτιοι (Qyri, Κόπται), μονοφυσίται τὸ δόγμα καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν διδασκαλίαν Ἰακώβου τοῦ Βαραδαίου ἢ Ζαυζάλου, δι' ὃ καὶ Ἰακωβίται καλούμενοι, ἀποτελοῦντες τὸν κύριον τῆς Αἰγύπτου πληθυσμὸν, ἐργάται, μηχανικοί, τεχνῖται, γεωργοί, δούλοι καὶ ὑποτελεῖς, ἦσαν οἱ κυβερνῶμενοι καὶ φορολογούμενοι, ὑποφέροντες ἄπειρα δαινὰ παρὰ τῶν ξένων κυρίων τῶν, καὶ ὑποκείμενοι αἰετοῦ εἰς ἀγχαρείας, βάσανα καὶ διωγμούς. Αἱ κατοικοῦσαι τὴν Αἴγυπτον αὐταὶ δύο τάξεις, ἂν καὶ ζῶσαι πλησίον ἀλλήλων αἰῶνας ὁλοκληρούς, διέμενον ὁμῶς αἰετοῦ εἰς ἐχθραὶ καὶ τρέφουσαι ἄσπανδον μῖσος, οὐδέποτε ἀναμιγνύμεναι ἢ συγχωνευόμεναι, ἀλλ' ὑποβλέπουσαι καὶ ἀποστρεφόμεναι μέχρι θανάτου ἀλλήλας.

Καὶ αὕτη τῆς Αἰγύπτου ἡ ἐκκλησία ἠκολούθει τὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου διαίρεσιν· οἱ πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας διοριζόμενοι ἐν Κωνσταντινουπόλει κατ' ἐκλογὴν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἐλληνικοῦ ἱερατείου, ἀφορίζοντες καὶ καθαιροῦντες τοὺς ἐντοπίους κληρικούς ὡς αἰρετικούς, οἰκαιοποιοῦμενοι τὰς ἐκκλησίας καὶ ἀρπάζοντες τὰ κτήματα τῶν ναῶν, ἐπλήρουν τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς καὶ ἀξιώματα μὲ πρόσωπα ξένα, ἐπὶ τὸ πλεῖστον Βυζαντινὰ, καὶ διέθετον τὰ τοῦ κλήρου κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀνευ συγκατανέσεως τῶν κοινοτήτων καὶ τοῦ λαοῦ. Ἀλλ' ὁ ἐγγχώριος κλῆρος, εἰς τὸ σχίσμα τῶν Ἰακωβιτῶν ἀνήκων, ἀποσυρόμενος εἰς τὰ πολυπληθῆ μοναστήρια τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Αἰγύπτου καὶ εἰς τὰς σκήτας τῆς Θηβαίδος, ὕψωνεν ἐπὶ τῆς πατριαρχικῆς ἐδρας ἀρχιερεῖς τῆς ἐκλογῆς τοῦ διαμφισβητοῦντος τίτλου καὶ δικαιώματα πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐδρεύοντας νῦν μὲν ἐν Θηβαΐδι, καὶ ἄλλοτε ἐν Ἀθρίβει (Atrib ἀραβ. πλησίον τοῦ χωρίου Πένχα).

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐκυβέρνησα ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Αἰγύπτου ἐν ὀνόματι τοῦ Ἡρακλείου ὁ μέγας Χάκ ἦτοι ἑπαρχος Γιαρῆχ, υἱὸς τοῦ Ματθᾶ, ὑπὸ μὲν τῶν Βυζαντινῶν Ἰωάννης Μεκαύκης, ὑπὸ δὲ τῶν Ἀράβων Μαχούκος (Μαρουκος) ὀνομαζόμενος. Οὗτος, βυζαντινῶν καταγωγῆς, ἀλλ' ἀνήκων ἐκ μητρὸς εἰς τὸ γένος τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἰακωδίτης ἐν τῷ κρυπτῷ, ὠφελούμενος ἀπὸ τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ταραχῶν, καὶ μάλιστα ὅτε ὁ Ἡράκλειος ἐνησχολεῖτο εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον (622 — 628 μ. Χρ.), ἔρχισε νὰ σχεδιάσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν Βυζαντινῶν, καὶ τὴν ὕψωσιν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς χώρας, καλῶν ἑαυτὸν ἐκτοτε « Ἡγεμόνα τῶν Αἰγυπτίων » (Aazim el Qaybt αραβ.), καὶ καθυστερῶν τὸν ἐτήσιον τῆς ὑποτελείας φόρον. Τὸν πραγματικὸν χωρισμὸν τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας δὲν ἠδυνήθη ὁμως νὰ κατορθώσῃ, διότι παρ' ἐλπίδα ὁ Ἡράκλειος ἐξῆλθε νικητὴς ἀπὸ τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμου, ἐν ᾧ ὁ Γιαρῆχ ἐπερίμεναν αὐτῇ αὐτοῦ ἐκδασιν ἵνα ῥίψῃ τὸ πρωτοπτεῖον καὶ κηρυχθῇ αὐτόχρημα βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου.

Πρὸ τῆς λήξεως ἐστὶ τοῦ περσικοῦ πολέμου, περὶ τὸ τέταρτον τῆς Ἑγείρας ἔτος (625 — 626 μ. Χρ.), ὁ Ἰωάννης Μεκαύκης ἦτοι Γιαρῆχ, εἶχε συνάψει σύμβασιν συμμαχίας μετὰ τινων ἐθνικῶν ἀραβικῶν πατριῶν, καὶ μάλιστα τῶν Μελιχιδῶν ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Θακῶφ, αἵτινες ἐφέροντο ἐχθρικῶς πρὸς τὸν Μωάμεθ· εἰς πρεσβείαν τινὰ αὐτῶν πρὸς τὸν Μεκαύκην, τὴν ὁποίαν συνώδεε Μουγάϊρας τις ἐκ τῶν ἐπιφανέστερων τῆς φυλῆς, ὁ Μεκαύκης συνεβούλευσε τὴν ἔνωσιν τῶν διαφόρων ἀραβικῶν φυλῶν, τὴν ὑποταγὴν εἰς τὸν Μωάμεθ καὶ ὁμολογίαν τοῦ δόγματος αὐτοῦ, ὥστε ἐν τῇ σχεδιαζομένῃ ἀνεγέρσει τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τῶν Βυζαντινῶν νὰ ἔχῃ ὅλον τὸ ἀραβικὸν ἔθνος μετὰ τοῦ προφήτου αὐτῶν μεταξὺ τῶν συμμάχων του. Ὁ πατριάρχης τῶν Ἰακωδιτῶν Βανιαμίν, ὅστις τὸ αὐτὸ ἔτος εἶχε καθαιρεθῇ καὶ διωχθῇ τῆς πατριαρχικῆς ἑδρας δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, καὶ διὰ νὰ ἐκφύγῃ τὸν διωγμὸν τῶν Μελιχιδῶν, ἠναγκάσθη νὰ σωθῇ εἰς τὰ μοναστήρια τῆς Θεβαΐδος, ἐράνη βοηθὸς τοῦ Μεκαύκου εἰς τὰς ἐπαναστατικὰς του προετοιμασίας, πείθων καὶ αὐτὸς τὴν ἀραβικὴν πρεσβείαν ἵνα ἀναγνωρίσωσι τὸν Μωάμεθ ὡς προφήτην, καὶ ἐνωθέντες μετ' αὐτοῦ νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν οἰκουμένην ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν Βυζαντινῶν. Ὁ Μουγάϊρας ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του ἠσπάσθη τὸν Ἰσλαμισμόν, καὶ γενόμενος πιστὸς τοῦ Μωάμεθ ἀπεδός, κατέστη μέσον φιλιώσεως καὶ ἀνταποκρίσεως μεταξὺ τοῦ προφήτου καὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἀντιδασιλέως.

Περὶ τὸ ἕκτον τῆς Ἑγείρας ἔτος (μεταξὺ τοῦ 627 καὶ 628 μ. Χρ.) ἐπεμψεν ὁ Μωάμεθ πρὸς τὸν Μεκαύκην πρεσβείαν, πρῶτος τῆς ὁποίας ἦτο Χατίβ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀβι-Βαλτά, μετ' αὐτογράφου ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἀντιδασιλέα, καὶ προφορικῆς προκλησεως

ἵνα ἀναγνωρίσωσι τὸν Ἰσλάμ αὐτὸς τε καὶ τὸ ἔθνος του. Ἀλλ' εἰς τὸ μεταξὺ τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος σχέδια τοῦ Μεκαύκου ἠλλαζαν μορφήν· ὁ Ἡράκλειος ἐξελθὼν τὸ ἴδιον ἔτος νικητὴς ἐκ τοῦ κατὰ Περσῶν πολέμου, ἐδίδεν ἀφαιρμένην φόβου μᾶλλον ἢ ἐλπίδος εἰς τὸν παλίμδουλον τῆς Αἰγύπτου Ἀντιδασιλέα, καὶ ὁ Μεκαύκης μὴ σκοπεύων πλέον νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀνταρσίαν, ἀλλὰ καὶ μὴ θέλων νὰ δυσχερευθῇ τὸν ἐπικίνδυνον προφήτην, ἀπέστειλεν εἰς τὸν Μωάμεθ κολακευτικωτάτην μὲν, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ προκειμένου ἑγγραφον ἀπάντησιν, καὶ ἐξέθεσε προφορικῶς εἰς τὸν Χατίβ, ὅτι εἰ καὶ ἀναγνώριζεν αὐτὸς πρῶτος τὴν θεῖαν τοῦ Μωάμεθ ἀποστολήν, καὶ προέτρεψε μάλιστα πολλὰς τῶν ἀραβικῶν φυλῶν ἵνα ἀσπασθῶσι τὸ δόγμα του, ὁμως εἰς τὰς νῦν περιστάσεις δὲν ἠδύνατο προφανῶς νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιον, διότι οἱ Αἰγύπτιοι, τοῦ θρησκευματός των σφόδρα ζηλωταί, δὲν ἠθελον τὸν ἀκολουθήσει· ἐπιφυλαττόμενος δὲ νὰ πρῶξῃ τοῦτο εἰς μέλλονταν εὐκαιρίαν, προσεκάλει ἐχεμυθίαν ἐκ μέρους τοῦ προφήτου, ἵνα μὴ ἐνοχοποιηθῇ προάρας καὶ ἀκίρως ἐμπροσθεν τοῦ λαοῦ του καὶ τοῦ ἐν Βυζαντίῳ κυριάρχου αὐτοῦ, ὅτι τάχιον ἢ βράδιον αὐτὸς ὁ ἴδιος προφήτης ἢ οἱ διάδοχοί του ἠθελον γενῇ τῆς χώρας κύριοι διὰ τῆς ὑποστηρίξεως καὶ βοηθείας αὐτοῦ, καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ διαβεβαίωσις ἠδύνατο νὰ ἐξαρκέσῃ πρὸς τὸ πρᾶν εἰς ἱκανοποίησιν τοῦ προφήτου.

Ὁ ἀραβὺ συγγραφεὺς Σοϊούτης ὁμιλῶν περὶ τῶν ἀνω συμβάντων ἀναφέρει κατ' ἄλλους συγχρόνους τῶν πραγμάτων χρονογράφους τὰ ἀκόλουθα· « Τὸ ἕκτον ἔτος Ἑγείρας, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τῆς Χαθαΐδας, ὁ ἀπόστολος τοῦ θεοῦ ἐπεμψε πρεσβεῖας παρὰ τισι τῶν βασιλέων· ἔστειλε δὲ Χά-« διτ υἱὸν τοῦ Ἀβι-Βαλτά παρὰ τῷ Μεκαύκῃ, ἀν-« τιδασιλεῖ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ γράμ-« ματα διὰ τὸν ἡγεμόνα. — — — Καὶ αἴτησιν « τοῦ Μεκαύκου δις ἀνέγνωσεν [ὁ Χατίβ] εἰς ἐπή-« κοον τὸ γράμμα τοῦ προφήτου, καὶ τότε ἐστὶ « τὸ περιεχόμενον· « Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, τοῦ οἰ-« κτῆμονος καὶ ἐλεσύντος, παρὰ Μωάμεθ τοῦ δού-« λου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστόλου αὐτοῦ, πρὸς Μα-« καύκην ἡγεμόνα τῶν Αἰγυπτίων. Εἰρήνη τῷ ἀκο-« λουθῶντι τὴν εὐθείαν ὁδόν. Μετὰ τοῦτο προσκα-« λείσαι εἰς τὴν πίστιν τοῦ Ἰσλάμ· ἀσπάσθητι τὸ « δόγμα αὐτοῦ μετ' εὐκρινείας, καὶ ὁ Θεὸς ἀντα-« ποδώσει σοι αὐτὸ διπλάσιον, ἐὰν δὲ ἀποστρέψῃ, « ἐπὶ σὲ τὸ κρῖμα τῶν Αἰγυπτίων. Αἰοὶ τῆς Βί-« βλου, προσέλθετε εἰς τὸν λόγον τῆς ἰσότητος ἡ-« μῶν· οὐδένα ἡμεῖς λατρεύομεν εἰμὴ τὸν Θεόν, οὐδὲ « κηστῶμεν κοινωνὸν αὐτῷ τινά, οὐδὲ ἐκλέγει τις « ἐξ ἡμῶν τὸν ὁμοῖόν του εἰς κύριον, κατὰ προ-« τήρησιν παρὰ τῶν Θεῶν. Ἐὰν ἀρνηθῇτε λέγει ὑμῖν « μάρτυρες εἰσεσθε, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθε μουσουλμάνοι. » Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ γράμματος ὁ Μεκαύκης τὸ « ἔθεσεν ἐντὸς κιβωτίου ἐλεφαντίνου καὶ ἐσφρά-« γισεν αὐτὸ μετὰ τὴν σφραγίδά αὐτοῦ· μετεπέμψατο « δὲ γραφεὰ γράφοντα τὴν ἀραβικὴν καὶ ὑπηγόρευ-

ἔσαν αὐτῷ τὴν ἀκόλουθον ἀπάντησιν· «Μωάμεθ τῷ
 οὐίῳ τοῦ Ἀβδ'· Ἀλλαχ παρὰ Μεκαύκου τοῦ ἡγε-
 ρμόνος τῶν Αἰγυπτίων, χαίρειν· ἀνέγνων τὴν ἐπι-
 » στολὴν σου καὶ ἐνόησα τὰ λόγια σου καὶ τὸ
 » κήρυγμά σου· ἐγίνωσκον, ὡς ἀληθῶς, ὅτι προφή-
 » τῃς ἐμελλεν ἐμφανισθῆναι ἡμῖν, ἀλλ' ἐκ Συρίας
 » αὐτὸν περιέμενον. Τὸν ἀπεσταλμένον σου ἐδέ-
 » χην μετὰ τιμῆς καὶ δόξης, ἐπιστρέφοντι δὲ ἐ-
 » δωκα αὐτῷ δῶρα διὰ σέ νεάνιδας δύο καταγω-
 » γῆς εὐγενοῦς, πλούσια ἐνδύματα καὶ ἡμίονον μίαν,
 » παρακαλῶ σε δὲ ἵνα δεχθῇς αὐτὰ πρὸς ἰδιαιτέραν
 » σου χρῆσιν. »

Κατ' ἄλλους συγχρόνους συγγραφεῖς αἱ δύο νεά-
 νιδες ἦσαν ἀδελφαὶ τελείας καλλονῆς καὶ ὡραίο-

τητος ἐκ τοῦ χωρίου Hafn, πλησίον τῆς Esneh,
 καὶ ὠνομάζοντο Καισαριανὴ καὶ Μαρία. Ταύτας
 ἐπεμψεν ὁ Μεκαύκης πρὸς τὸν προφῆτην ὡς δῶρον,
 ἐτι δὲ ἡμίονον φαιάν, ὄνον τῆς ἰδίας χοιρῆς, ὑ-
 φάσματα τῆς Αἰγύπτου τὰ λεγόμενα καθάδια, μέλι
 τῆς Πένχας καὶ ἀργόριον ὡς χρηματικὴν διὰ τοὺς
 συμμάχους βοήθειαν.

Τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Προφήτου πρὸς
 τὸν Μεκαύκην διέσωσεν ὁ Σοϊούτης εἰς τὰ Καῖρινά
 χρονικά του, ἀλλὰ περὶ τοῦ αὐτογράφου οὐδεὶς ἐ-
 γίνωσκέ τι μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων, ὅτε κατὰ
 τύχην εὗρέθη τὸ πολύτιμον τοῦτο χειρόγραφον.
 Στέφανος Βαρθελεμῆς, Γάλλος εἰδήμων τῶν ἀνατο-
 λικῶν γλωσσῶν καὶ καθηγητὴς αὐτῶν ἐν Καῖρῳ,

εἰς ἐπίσκεψίν τινα αἰγυπτιακῶν μοναστηρίων πρὸς ἀνέυρεσιν ἀραβικῶν χειρογράφων κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1850 ἔτους, ἐφθάσεν εἰς Μοναστήριον καλούμενον αὐτῶν Μαρτύρων πλῆστον τοῦ χωρίου Ἐχμίρ (Χίμις καὶ Πανόπολις) τῆς Θηβαΐδος· ἐκεῖ δὲ μεταξὺ ἄλλων ἠγόρασε παρὰ τῶν μοναχῶν καὶ ἀραβικὸν χειρόγραφον τῆς μέσης ἐποχῆς, διαλαμβάνον περὶ ἀλχημείας, δεδομένον ὁμῶς ἐντὸς στοιβάδος παλαιᾶς διφθέρας, περιεχούσης κοπτικὴν μετάφρασιν τῶν Εὐαγγελίων. Ἡ ῥάξις τοῦ χειρογράφου ἦτο κεκαλυμμένη δι' ἄλλης διφθέρας, ἐκ δέρματος γαζέλλης, μελανῆς ἐνεκὰ παλαιότητος, λίαν εὐθρύπτου καὶ σικωληκοδρότου κατὰ τὸ κεντρικώτερόν της μέρος, φερούσης ἔχνη ἀμυδρὰ κουρικῶν ἤτοι ἀρχαίων ἀραβικῶν χαρακτῆρων.

Ἐξελίττων τὸ χειρόγραφον ὁ Βαρθελεμῆς ἤναγκάσθη νὰ τὸ διαβρέξῃ πρὸς ἀποφυγὴν ἐντελοῦς διαθρύψεως· ἀλλ' αὐτῶς ἐξηφάνισεν ἀέκων τινὰς τῶν καὶ ἄλλως ἀμυδρῶν χαρακτῆρων· ἀρκετὸν ὅμως μέρος ἔμεινεν εὐανάγνωστον ἵνα καταδείξῃ τὴν πλήρη τοῦ εὐρήματος ἀξίαν, καὶ μάλιστα ἡ ἀρχή· «Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ οἰκτιρμονοῦ καὶ ἐλεοῦντος παρὰ Μωάμεθ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ Ἀποστόλου αὐτοῦ πρὸς Μακρῶν, ἡγεμόνα τῶν Αἰγυπτίων.»

Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1851 ἐπαμφεν ὁ Βαρθελεμῆς ὁμοιότυπα εἰς τινὰ μέλη τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας, καὶ εἰς ἄλλα τῆς ἐν Παρισίοις Ἀσιατικῆς Ἑταιρείας, καθὼς καὶ εἰς Ἀγγλίαν πρὸς ἐρευναν καὶ σπουδὴν τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένων σοφῶν, λαβὼν τὴν πρόοισιν νὰ διαφυλάξῃ τὸ χειρόγραφον μεταξὺ δύο ὑαλίνων πλακῶν πρὸς περαιτέρω συντήρησιν καὶ εὐκολωτέραν χρῆσιν τοῦ πολυτίμου τούτου μνημείου τῶν πρώτων ἀρχῶν τοῦ Ἰσλαμισμού.

Τὰ σταλέντα ὁμοιότυπα ἦσαν ἀσαφῆ, καὶ ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ πρωτοτύπου γραμμῶν μόναι αἱ δύο πρῶται καὶ τὸ ἥμισυ τῆς τρίτης ἀνεγινώσκοντο· ἀλλὰ μὲ καταλληλότερον φῶς καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν σημερινὴν τῶν χειρογράφων κατάστασιν δύνανται πάσαι αἱ γραμμαὶ νὰ διακριθῶσιν, ἐκτὸς τῶν ὁλοτελῶς ἀπεσβεσμένων λέξεων, καὶ τοῦ σικωληκοδρότου μέρους, ἅτινα δύνανται ὁμῶς εὐκόλως νὰ ἀναπληρωθῶσι διὰ τοῦ σωζομένου κειμένου τῆς συγγραφῆς τοῦ Σοῦούτη.

Πρὸς τελειωτέραν καὶ πληρεστέραν γνῶσιν τοῦ χειρογράφου καὶ τοῦ ἐλλείποντος μέρους, ἐπισυνάπτεται τὸ ἐν τῇ προηγουμένῃ σελίδι ὁμοιότυπον, εἰς δὲ τὴν παροῦσαν ἡ κατὰ λέξιν καὶ γραμμὰς μετάφρασις αὐτοῦ.

1. Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ οἰκτιρμονοῦ καὶ ἐλεοῦντος παρὰ Μωάμεθ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀ-
2. ποστόλου αὐτοῦ πρὸς Μα[κρῶν] ἡγεμόνα τῶν Αἰγυπτίων· εἰρήνην
ἐκείνῳ
3. ὅστις ἀκολουθεῖ τὴν εὐθείαν ὁδόν· μετὰ δὲ [τοῦτο σὲ πρὸς-]
4. καλῶ [εἰς τὴν πίστιν τοῦ] Ἰσλάμ· ἀσπάζητι.
5. τὸ δόγμα αὐτὸ μετ' εὐλαβείας· ὁ Θεὸς [ἀνταποδώσει] σοι
αὐτὸ διπλάσιον.
6. Ἐάν δὲ ἐπιστρέψῃ, ἐπὶ σὲ τὸ κρῖμα τῶν Αἰγυπτίων.
7. Ὡς λαοὶ τῆς Βίβλου, προσέλθετε εἰς τὸν λόγον
8. τῆς ἰσότητος ἡμῶν· οὐδένα ἡμεῖς λατρεύομεν εἰμὴ τὸν Θεόν,
9. οὐδὲ καθιστῶμεν κοινωνὸν [αὐτῷ τινά], οὐδὲ ἐκλέγει τις
ἐξ ἡμῶν
10. τὸν ὁμοῖόν σου [εἰς κύριον κατὰ προτίμησιν παρὰ] τὸν Θεόν.
Ἐάν
11. ἀρνηθῇτε λέγω ὑμῖν· μάρτυρες ἔσεσθε, [ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα]
Μουσ-
12. οὐλμάνοι.

Θ ε ο ὁ

Ἀ πό σ τ ο λ ο ς

Μ ω ά μ ε θ.

Ἡ γραφὴ φέρει τὸν ἀρχαίτατον κουρικὸν χαρακτῆρα, καὶ ὁ γράψας διακόπτει τὰς λέξεις ἐνίοτε εἰς τὸ τέλος τῆς γραμμῆς μὴ φροντίζων περὶ τῆς ὀρθογραφίας. Φέρει δὲ ἡ ἐπιστολὴ ἀντὶ υπογραφῆς αὐτὴν τοῦ προφήτου τὴν σφραγίδα εἰς τρεῖς γραμμάς ἀναγινωσκομένην, Allah Ras-ul Mohammedi, Θεοῦ Ἀπόστολος Μωάμεθ. Περὶ τῆς τοῦ Προφήτου σφραγίδος ἀναφέρων ὁ Σουλτάν Μέλεχ - Ἐλ - Ἀσράφ Ἰσμαήλ εἰς τὰ χρονικά τοῦ ἐβδόμου τῆς Ἑγείρας ἐ-

τους λέγει· «Ὁ Μωάμεθ ἐποίησατο σφραγίδα πρὸς χρῆσιν του, εἰπόντων τινῶν αὐτῷ, ὅτι οἱ ξένοι βασιλεῖς δὲν εἰδέχοντο γράμματα ἀνευ σφραγίδος· ἐχαράξατο δὲ ἐν τρισὶ γραμμαῖς ἐπὶ τὴν σφραγίδα τὴν ἐπιγραφὴν Μωάμεθ Ἀπόστολος Θεοῦ, ἐκάστης τῶν λέξεων πληρούσης μίαν γραμμὴν· Μωάμεθ τὴν πρώτην κάτωθεν, Ἀπόστολος τὴν μέσην, καὶ Θεοῦ τὴν ὑψίστην.»

Ὁ ἀνακαλύψας τὸ χειρόγραφον Βαρθελεμῆς κα-

τέσση ἔκτοτε ἐμμανής, μὴ δυνηθεὶς νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν προεξένησεν αὐτῇ ἡ σπουδαιότης τοῦ εὐρήματός του. Οἱ συγγενεῖς τοῦ κύριοι γινόμενοι τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ θησαυροῦ καὶ ἀνεκτιμήτου μνημείου τῆς ἀρχαιότητος, τὸ μετέφεραν πρὸ δύο μηνῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τὸ προσέφεραν ὡς δῶρον εἰς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα τοῦ ἰσλαμισμοῦ καὶ Χαλίφην, τὸν βασιλεύοντα Σουλτάνον.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 12 Δεκεμβρίου 1859.

ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

—οοο—

Ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ἐν Ἀγγλίᾳ, εἰς τῶν πρωτοστάτων τῆς εὐγενοῦς ἐκείνης φάλαγγος τῶν ξένων, οἵτινες διὰ τῆς διανοίας ἀνήκουσιν ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ εἰς τὴν θρέψασαν καὶ τεκοῦσαν αὐτούς, ὁ συνταγματάρχης Μαρτίνος *Λεῖκ*, τὸ τρίτον καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων.

Ὁ Παισιανὸς οὗτος τῶν νεωτέρων χρόνων, εἶναι ὁ πολυτιμότερος τῶν ὁδηγῶν ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν, ὅτι πᾶν ἄλλον ἀνευρὼν καὶ καταδείξας τὰ ἔχνη αὐτῆς, ἡ ἱστορία καὶ ἡ δόξα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αὐτῆς. ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ ἀγγλικοῦ πυροβολικοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος εἰς ἑκτακτον ὑπηρεσίαν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐκπεμφθεὶς, ἐπεδόθη εἰς μακράς καὶ ἐπιπόνοους περιηγήσεις πάντων τῶν μερῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ μετὰ κρίσεως ὀξύτατης, πεφωτισμένης δὲ καὶ ὑπὸ εὐρείας ἀναγνώσεως καὶ ἐπιμελοῦς μελέτης τῶν ἀρχαίων, ἀντρεύνησε τὴν τοπογραφίαν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, πόλεων καὶ μνημείων, καὶ ἐξέδωκε πρῶτον μὲν δίτομον σύγγραμμα, α Ἀθῆναι καὶ Ἀττικὴ ἐπιγραφόμενον, καὶ μέχρι τοῦδε διαμένον τὸ πολυτιμότερον τῶν ἀρχαιολόγων βοήθημα ὡς πρὸς τὴν τοπογραφικὴν γνῶσιν τῆς πρωτεύουσας ταύτης τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ· μετὰ ταῦτα δὲ βαθμηδὸν καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἐξέδωκε τετράτομον περιήγησιν εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, τρίτομον εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἣν μετὰ ταῦτα ἐπλούτισε διὰ νέου τίμου προσθηκῶν καὶ ἐπιδιορθώσεων, ἐπιγραφόμενου α Πελοποννησιακά, » καὶ μονότομον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἐγραψε δὲ προσέτι, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῆς ἐπὶ παιδείᾳ διακρινομένης συζύγου του, πραγματεία ἐπιγραφομένην α Νομισματικὰ Ἑλληνικά, ἥς τὸ τελευταῖον μέρος ἐξεδόθη ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του. Πολὺν δὲ συνετέλεσεν εἰς τὴν φήμην του καὶ ἕτερον αὐτοῦ σύγγραμμα περὶ τῶν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Ἀλλὰ καὶ ἄλλας διαφόρους ἀρχαιολογικάς μονογραφίας ἐξέδωκε κατὰ καιροῦς, ἀναγνοῦς αὐτὰς εἰς τὴν Β. ἐταιρίαν τῶν ἀρχαιολόγων, ἢ τὴν ἀρχαιολογικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Λονδίνου, ἥς, ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων ἀκαδημιῶν, ἦν δραστηριώτατον μέλος.

Ἀλλ' οὐ μόνον παιδεῖν ἑλληνικὴν, ἀλλὰ καὶ καρδίαν ἑλληνικὴν εἶχεν ὁ *Λεῖκ*, καὶ οὐδέποτε ἐπαύσατο συνηγορῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, τῆς τε ἐλευθέρου καὶ τῆς μῆ. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξέδωκε τὸ 1826 ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, πνέουσαν φιλελληνισμόν, ἔκτοτε δὲ, ὅσκις ἐπρόκειτο ἐνώπιον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ δικαστηρίου περὶ συμφερόντων ἑλληνικῶν, πάντοτε ὕψου γενναίαν ὑπὲρ αὐτῶν φωνήν. Καὶ ὅτε μὲν ἡ Ἀγγλίᾳ εἶχε προτείνει ἀξιώσεις ἐπὶ δύο ἑλληνικῶν νησιδίων, ὁ *Λεῖκ* ἐξέδωκε φυλλάδιον ἀποδεικνύον τὸ ἀνυπόστατον αὐτῶν· ὅτε δ' ἡ Ἑλλὰς ἐτέλει τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἀναβιβάσεως αὐτῆς εἰς Βασίλειον, ὁ σταθερὸς αὐτῆς φίλος ἐδημοσίευσεν ἕτερον φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον· α Ἡ Ἑλλὰς μετὰ εἰκοσιπενταετῇ προστασίαν. » Ἐν δὲ τῷ προοίμῳ τοῦ ἐσχάτου αὐτοῦ νομισματικοῦ συγγράμματος· α Ἄν, λέγει, ἡ Ἀγγλικὴ κυβερνήσις ἀκούουσα τὴν φωνήν τῆς δημοσίου γνώμης, καὶ προσέχουσα εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν φίλων τῆς ἀνθρωπότητος, εἶχε κατὰ τὸ 1821 ἐπεισθῆ ἐν Ἀνατολῇ, δὲν ἠθέλην ἔχει τὴν τύφιν τοῦ συνειδότος ὅτι ἐγένετο παραίτιος τῆς καταστροφῆς χιλιάδων χριστιανῶν, ὅτι ἐπὶ τριακονταοκτὼ ἔτη ἀνεχίτετε τὴν περίοδον τοῦ πολιτισμοῦ ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ καὶ ἐν τῇ Μικρασίᾳ, ὅπου τὰ ἔρειπια τῶν Κυδωνιῶν, μιᾶς τῶν πρὸ ὀλίγου λαμπροτέρων ἐστιῶν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, μένουσιν ἔτι ὡς μνημεῖα τῶν συνεπειῶν τῆς Βρετανικῆς οὐδετερότητος. » Προστίθησι δὲ προφητικῶς ὅτι· α Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι τὸ τελευταῖον τῶν συγγραμμάτων του, δ' ὧν κύριον σκοπὸν εἶχε νὰ καταστήσῃ εἰς τοὺς νέους Ἕλληνας γνωστὴν τὴν Γεωγραφίαν καὶ τὰς ἀρχαιοτάτας τῶν χωρῶν ας εἶχον δοξάσει οἱ πρόγονοι αὐτῶν, καὶ νὰ τοῖς δώσῃ ἔννοιαν τινὰ τῶν πολυπληθῶν εἰσέτι σωζομένων μνημείων, τῶν παριστῶντων μέγα μέρος τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. »

Τοῦ εὐγενοῦς λοιπὸν ἀνδρὸς αἱ ἐργασίαι τὴν Ἑλλάδα ἀπέβλεπον, καὶ αἱ τελευταῖαι αὐτοῦ λέξεις εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπετείνοντο, προσκαλοῦσαι τοὺς Ἕλληνας εἰς ἀγάπην καὶ εἰς σπουδὴν τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀρχαιότητος. Ἐσχὸν ἀρχαιοδίφην ἀπώλεσεν ἐν τῷ *Λεῖκ* ἡ ἐπιστήμη, ἡ Ἀγγλίᾳ ἄνδρα ἐπίσημον, καὶ ἡ Ἑλλὰς γενναῖον καὶ ἐνθερμον φίλον. Τὴν ἐκφορὰν του παρηκολούθησαν, ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν ἐθνικῶν αἰσθημάτων, ὁ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος Κ. Τρικούρης μετὰ τοῦ γραμματέως τῆς πρεσβείας, καὶ τὸ ἀγγλικὸν κοινὸν μετὰ συγκινήσεως εἶδε τὸν ἀποδοθέντα τοῦτον εὐσεβοῦς εὐγνωμοσύνης φόρον εἰς τὸν εὐκλεῆ φιλέλληνα καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐξηγητήν.

ROBERTOS EMMET.

(Συνίχ. τὸ φυλλάδιον 235, 236.)

—οοο—

Περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἡ εὐτυχὴς ἐπανάστασις τῆς Ἀμερικῆς ἐδίδασκε